

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran
سازمان ملی استاندارد ایران

Institute of Standards and Industrial Research of Iran

استاندارد ملی ایران

۱۵۰۸۱

چاپ اول

ISIRI

15081

1st. Edition

مداخلات پرستاری -
گرفتن نمونه از سوند ادراری -
آیین کار

**Nursing interventions-
-Obtaining urine specimen from foley
catheter-
Code of practice**

ICS : 11.020

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

نام موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب یکصد و پنجاه و دومین جلسه شورای عالی اداری مورخ ۹۰/۶/۲۹ به سازمان ملی استاندارد ایران تغییر و طی نامه شماره ۲۰۶/۳۵۸۳۸ مورخ ۹۰/۷/۲۴ جهت اجرا ابلاغ شده است. تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادات در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذی صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شوند که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفت های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. سازمان می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استانداردهای کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمان ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) و وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد ایران این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آن ها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) و وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2 - International Electrotechnical Commission

3- International Organization of Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legale)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد

« مداخلات پرستاری - گرفتن نمونه از سوند ادراری - آیین کار »

سمت/نماینده

رئیس سازمان نظام پرستاری

رئیس:

میرزا بیگی ، غضنفر
(کارشناس ارشد کارافرینی)

دبیر:

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران

سالمی ، صدیقه
(کارشناس ارشد پرستاری)

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

کارشناس فنی سازمان نظام پرستاری

پروین ، لیلی
(کارشناس ارشد پرستاری)

هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی گلستان

جعفری ، یعقوب
(کارشناس ارشد بیهوشی)

کارشناس فنی سازمان نظام پرستاری

رضوی ، سیده مریم
(کارشناس پرستاری)

هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی کرمان

ریانی ، مسعود
(دکترای پرستاری)

هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند

محمودی راد، محمدحسین
(دکترای پرستاری)

کارشناس فنی سازمان نظام پرستاری

مصطفوی ، اشرف
(کارشناس ارشد پرستاری)

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران

منجمد، زهرا
(کارشناس ارشد پرستاری)

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی گیلان

یگانه، محمد رضا
(کارشناس ارشد پرستاری)

پیش گفتار

استاندارد " مداخلات پرستاری - گرفتن نمونه از سوند ادراری - آیین کار " که پیش نویس آن در کمیسیون های مربوط به موجب بند ۵ ماده ۳ قانون سازمان نظام پرستاری مصوب ۸۱/۹/۱۱ مجلس شورای اسلامی توسط سازمان نظام پرستاری تهیه و تدوین شده و در پنجاه و سومین اجلاس کمیته ملی استاندارد خدمات مورخ ۸۹/۱۲/۱۷ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منابع و مآخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

- بلک و هوکس. پرستاری داخلی و جراحی . ترجمه اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی . ۱۳۸۵. تهران
جامعه نگر، سالمی.

- سازمان نظام پرستاری . استانداردهای خدمات پرستاری. تهران . ۱۳۸۵.

- موسوی ، ملیحه السادات . عالیخانی ، مریم. روش های پرستاری بالینی . تجدید نظر چهارم ، تهران :انتشارات شهر اب ، ۱۳۸۲ .

- Smeltzer,Suzanne C.Hinkle,Janice L.Brunner and Suddarth Textbook of Medical –Surgical Nursing .11th Edition,Philadelphia: Lippincott Co.,2010

- Karen,Holland.Mini Encyclopaedia of nursing.2005

- Jadith schilling. Nursing Procedures. Fifth Edition.2009

مداخلات پرستاری - گرفتن نمونه از سوند ادراری - آیین کار

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد، شناسایی و اجرای اصول کلی مداخلات پرستاری در گرفتن نمونه از سوند ادراری به منظور تهیه نمونه جهت بررسی آزمایشگاهی و نمایش طرح گام به گام این خدمت جهت بهبود کیفیت کار، پیشگیری از خطاهای احتمالی و همچنین امکان اجرای یکسان خدمات می باشد. این استاندارد برای موارد زیر کاربرد دارد:

- الف - در کلیه بخش های اورژانس، عمومی و تخصصی در صورت نیاز به گرفتن نمونه از سوند ادراری برای ارائه مراقبت های پرستاری یکسان و روشن.
- ب - در مراجع قضائی به منظور سندی قیاسی برای بررسی کیفیت اقدامات انجام شده.

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آنها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد محسوب می شود. در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه ها و تجدید نظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آنها ارجاع داده شده است، همواره آخرین تجدید نظر و اصلاحیه های بعدی آن مورد نظر است. استفاده از مراجع زیر برای کاربرد استاندارد الزامی است:

۱-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۹، مداخلات پرستاری - شستن دست ها - آیین کار

۲-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۱۴، مداخلات پرستاری - پوشیدن و خارج کردن دستکش های یک بار مصرف - آیین کار

۳-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۶۱، مداخلات پرستاری - بررسی دستورات پزشک - آیین کار

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد، اصطلاحات و تعاریف زیر به کار می رود:

۱-۳

پرستار

فردی که موفق به کسب دانشنامه کارشناسی در رشته پرستاری گردیده است.

۲-۳

مددجو/ بیمار

فردی دارای دیپلم بهیاری که تحت نظارت کلی دریک واحد بهداشتی ودرمانی در فعالیت های پرستاری همکاری داشته وهمچنین ممکن است در زایمان های طبیعی زنان باردار کمک نموده واز مادران ونوزادان مراقبت نمایند.

۳-۳

کمک پرستار

فردی دیپلمه که طی یک دوره آموزشی مرتبط ، آموزش های لازم در زمینه انجام اموری از قبیل اجرای دستورات بهداشتی ودرمانی و کمک به پرستاران وبهیاران را فرا گرفته وتحت نظارت کلی این خدمات را در بیمارستان جهت مددجویان / بیماران ارائه می دهد.

۴-۳

مددجو/ بیمار

شخصی که برای دریافت خدمات درمانی به یکی از مراکز بهداشتی /درمانی مراجعه می کند .

۵-۳

دستکش یکبار مصرف

دستکش های از جنس پلاستیک شفاف هستند که به عنوان محافظ دست مورد استفاده قرار می گیرند.

۶-۳

کیسه انتقال نمونه های زیان آور

این کیسه از جنس پلی اتیلن بوده و دارای علامت خطر زیستی می باشد و جهت حمل نمونه های آزمایشگاهی کاربرد دارد. این کیسه کارکنان را از خطرات احتمالی حمل نمونه محافظت می کند.

۷-۳

سوند فولی

نوع دائمی سوند ادراری که دارای بالون است و به مدت طولانی می تواند در مثانه باقی بماند و جریان ادرار را به خارج برقرار کند.

شکل ۱- انواع سوند

۴ اهداف مداخله ای

۴-۱ تهیه نمونه جهت بررسی آزمایشگاهی .

۵ حداقل وسایل مورد نیاز

۵-۱ دستکش یکبار مصرف .

۵-۲ پنبه الکل .

۵-۳ کلمپ .

۵-۴ سرنگ ۱۰ سی سی .

۵-۵ سوزن شماره ۲۱ یا ۲۲ .

۵-۶ ظرف نمونه‌گیری استریل .

۵-۷ برچسب .

۵-۸ برگه درخواست آزمایش .

۵-۹ کیسه انتقال نمونه های زیان آور .

۶ روش انجام کار

۶-۱ بررسی دستور پزشک مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۶۱ .

۶-۲ بررسی هویت بیمار / مددجو ۲ مرتبه .

۶-۳ توضیح فرآیند کار برای بیمار / مددجو .

۶-۴ شستشوی دست ها مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۹ .

۶-۵ پوشیدن دستکش یکبار مصرف مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۱۴ .

۶-۶ کلمپ سوند حدود ۳۰ دقیقه قبل از نمونه‌گیری .

۶-۷ اگر خود سوند محل مخصوص نمونه‌گیری دارد :

۶-۷-۱ ضد عفونی کردن محل مخصوص نمونه‌گیری سوند .

۶-۷-۲ وارد کردن سوزن با زاویه ۹۰ درجه در قسمت مخصوص نمونه‌گیری .

شکل ۲- نحوه وارد کردن سوزن با زاویه ۹۰ درجه

- ۳-۷-۶ کشیدن نمونه ی ادرار به داخل سرنگ .
- ۴-۷-۶ انتقال نمونه ادرار داخل سرنگ به ظرف استریل مخصوص نمونه گیری .
- ۸-۶ اگر سوند پلاستیکی است و قسمت مخصوص نمونه گیری ندارد :
- ۱-۸-۶ ضدعفونی کردن روی سوند درست بالای محل اتصال سوند به لوله جمع آوری با پنبه الکل .
- ۲-۸-۶ وارد کردن سوزن با زاویه ۴۵ درجه .
- ۳-۸-۶ کشیدن ادرار داخل سرنگ .
- ۴-۸-۶ انتقال نمونه ادرار داخل سرنگ به ظرف استریل مخصوص نمونه گیری .
- هشدار - سوزن نباید وارد لومن (مجرای) کاف سوند ادراری شود زیرا باعث خالی شدن کاف سر سوند می شود .
- ۹-۶ اگر سوند پلاستیکی نیست و دریچه مخصوص نمونه گیری هم ندارد :
- ۱-۹-۶ تمیز کردن ناحیه ی اتصال سوند ادراری و لوله ی کیسه ی جمع آوری ادرار با پنبه الکل .
- ۲-۹-۶ جدا کردن سوند از لوله ی کیسه ی جمع آوری ادرار .
- ۳-۹-۶ تخلیه ادرار درون ظرف نمونه با رعایت اصول استریل .
- هشدار - ۱ از دست زدن به داخل ظرف استریل نمونه و سوند ادراری خودداری شود .
- هشدار - ۲ از برخورد سوند با داخل ظرف نمونه گیری خودداری شود .
- ۴-۹-۶ ضد عفونی کردن سر لوله کیسه ی جمع آوری ادرار و سر سوند با پنبه الکل های جداگانه پس از پایان نمونه گیری .
- ۵-۹-۶ وصل کردن سوند به لوله ی کیسه ی جمع آوری ادرار .
- ۱۰-۶ چسبانیدن برچسب مشخصات مددجو / بیمار شامل نام و نام خانوادگی ، تاریخ و ساعت و شماره پرونده و نام پزشک روی ظرف نمونه .
- ۱۱-۶ قرار دادن نمونه در کیسه انتقال نمونه های زیان آور .

۶-۱۲ ارسال فوری نمونه ادرار همراه با برگه درخواست آزمایش به آزمایشگاه .

هشدار - ۱ اگر نمونه مربوط به کشت ادرار می باشد ، هرگونه آنتی بیوتیکی که بیمار / مددجو مصرف می کند ، در برگه درخواست آزمایشگاه ثبت شود .

هشدار - ۲ در صورت عدم امکان ارسال فوری نمونه ی ادرار به آزمایشگاه ، نمونه ها را می توان حداکثر تا ۲۴ ساعت درون ظرف کیسه ی حاوی یخ یا یخچال نگهداری کرد .

۶-۱۳ ثبت اطلاعات و یافته ها شامل :

الف - زمان و تاریخ نمونه گیری و ارسال آن به آزمایشگاه .

ب - مشخصات نمونه از نظر شفافیت ، بو ، رنگ و ویژگی های غیرعادی .

پ - در صورت لزوم ثبت میزان ادرار نمونه گیری شده در برگه دفع و جذب بیمار / مددجو .

۷ شرایط انجام کار

۷-۱ دقت و صحت در انجام کار .

۷-۲ حفظ حریم و حرمت مددجو / بیمار

۷-۳ ارائه توضیحات لازم به مددجو / بیمار .

۸ شرایط ارائه دهنده خدمت

این فرآیند توسط پرستار ، بهیار و کمک پرستار و در کلیه بخش ها در صورت نیاز جهت مددجو / بیمار انجام می شود .

پیوست الف

(الزامی)

حقوق مددجو / بیمار

الف-۱ مددجو / بیمار حق دارد در اسرع وقت درمان و مراقبت مطلوب ، مؤثر و همراه با احترام کامل را بدون توجه به عوامل نژادی فرهنگی و مذهبی از گروه درمان انتظار داشته باشد .

الف-۲ مددجو / بیمار حق دارد محل بستری ، پزشک ، پرستار و سایر اعضای گروه معالج را در صورت تمایل بشناسد .

الف-۳ مددجو / بیمار حق دارد در خصوص مراحل تشخیص ، درمان و سیر پیشرفت بیماری خود اطلاعات ضروری را شخصاً و یا در صورت تمایل از طریق یکی از وابستگان از پزشک معالج درخواست نماید به طوری که در فوریت‌های پزشکی این امر نباید منجر به تأخیر در ادامه درمان یا تهدید جانی مددجو / بیمار گردد .

الف-۴ مددجو / بیمار حق دارد قبل از معاینات و اجرای درمان اطلاعات ضروری در خصوص عوارض احتمالی و یا کاربرد سایر روش‌ها را در حد درک خود از پزشک معالج دریافت و در انتخاب شیوه نهایی درمان مشارکت نماید .

الف-۵ مددجو / بیمار حق دارد در صورت تمایل شخصی و عدم تهدید سلامتی آحاد جامعه طبق موازین قانونی رضایت شخصی خود از خاتمه درمان را اعلام و یا به دیگر مراکز درمانی مراجعه نماید .

الف-۶ مددجو / بیمار حق دارد جهت حفظ حریم شخصی خود از محرمانه ماندن محتوای پرونده پزشکی ، نتایج معاینات و مشاوره‌های بالینی جز در مواردی که براساس وظایف قانونی از گروه معالج استعلام صورت می‌گیرد اطمینان حاصل نماید.

الف-۷ مددجو / بیمار حق دارد از رازداری پزشک و دیگر اعضای تیم معالج برخوردار باشد ، لذا حضور بالینی افرادی که مستقیماً در روند درمان شرکت ندارند موقوف به کسب اجازه مددجو / بیمار خواهد بود .

الف-۸ مددجو / بیمار حق دارد از دسترسی به پزشک معالج و دیگر اعضای اصلی گروه معالج در طول مدت بستری ، انتقال و پس از ترخیص اطمینان حاصل نماید .

الف-۹ مددجو / بیمار حق دارد با کسب اطلاع کامل از نوع فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی بیمارستان که بر روند سلامتی و درمان او مؤثرند تمایل و رضایت شخصی خود به مشارکت درمانی را اعلام و یا در مراحل مختلف پژوهش از ادامه همکاری خودداری نماید .

الف-۱۰ مددجو / بیمار حق دارد در صورت ضرورت اعزام و ادامه درمان در سایر مراکز درمانی ، قبلاً از مهارت گروه معالج ، میزان تعرفه‌ها و پوشش بیمه‌های خدمات در مرکز درمانی مقصد مطلع گردد .